

Gymnázium, Trebišovská 12, 040 11 Košice

***Smernica 1/2025
k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov
Gymnázia, Trebišovská 12, Košice***

Košice, 25..február 2025

Schválila: Mgr.Jana Šalagovičová, riaditeľka školy

Riaditeľka Gymnázia, Trebišovská 12, Košice

v súlade so Smernicou MŠVVaM SR č 1/2025 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov školách a v školských zariadeniach

vydáva smernicu,

ktorej účelom je stanoviť pravidlá a postupy prevencie a riešenia šikanovania v škole.

Čl. 1

Úvodné ustanovenie

Táto smernica upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania žiakov v škole, postupy prevencie a metódy riešenia šikanovania.

Čl. 2

Základné ustanovenia

2.1. Definícia šikanovania:

a) **šikanovanie** v škole je obťažovanie formou spravidla opakujúceho sa nežiaduceho správania šikanujúceho voči šikanovanému, ktoré je motivované úmyslom získať nad šikanovaným prevahu, šikanovaného ponížiť alebo získať vynútené mocenské postavenie, v dôsledku ktorého dochádza alebo môže dôjsť k vytváraniu zstrašujúceho, nepriateľského, zahanbujúceho, ponižujúceho, potupujúceho, zneuctvujúceho, zámerne zraňujúceho alebo urážajúceho prostredia vo forme verbálneho šikanovania, fyzického šikanovania, psychického šikanovania, emocionálneho šikanovania, nebezpečného elektronického obťažovania alebo nebezpečného prenasledovania,

b) **priame šikanovanie** je také, pri ktorom šikanujúci zameriava svoje konanie priamo na šikanovaného opakujúcim sa úmyselným verbálnym, psychickým, emocionálnym alebo fyzickým násilím, pri ktorom sú spravidla prítomní aj účastníci šikanovania; je spojené s cieľom získať prevahu v kolektíve,

c) **nepriame šikanovanie** je šikanovanie, pri ktorom šikanujúci používa metódy a nástroje vzťahového násillia a emocionálneho vydierania, najmä v podobe prehládania, ignorovania, zámerného vyčleňovania šikanovaného z kolektívu, šírenia nepravdivých alebo znevažujúcich informácií, citlivých zvukových záznamov (audiozáznamov), obrazových záznamov (videozáznamov) alebo zvukovo-obrazových (audiovizuálnych) záznamov o šikanovanom, alebo manipulovaním názorov a postojov ostatných členov sociálnej skupiny k šikanovanému,

d) **šikanujúcim** je žiak alebo skupina žiakov, ktorí opakovane psychicky alebo fyzicky ubližujú šikanovanému,

e) **šikanovaným** je žiak alebo skupina žiakov, ktorí sú vystavení šikanovaniu,

f) **účastníkom šikanovania** je žiak alebo skupina žiakov, ktorí sú prítomní pri šikanovaní, alebo ktorí majú o šikanovaní vedomosť a nie sú šikanujúcimi ani šikanovanými,

g) **dôvodom šikanovania** je najmä osobitná charakteristika šikanovaného, spočívajúca spravidla v jeho zdravotnom znevýhodnení, pohlaví, náboženskom vyznaní alebo viere, príslušnosti k národnosti alebo k etnickej skupine, sexuálnej orientácii alebo rodovej identite, jazyku, sociálnom, spoločenskom alebo majetkovom postavení jeho rodiny, alebo iná osobná charakteristika spojená spravidla s nosením okuliarov, nadváhou alebo nízkou pohybovou gramotnosťou,

h) **verbálnym šikanovaním** je opakované nadávanie, urážanie, posmievanie sa, dobiedzanie, vyhrážanie sa fyzickým útokom, navádzanie na fyzický útok, prikazovanie šikanovanému vykonať určitý úkon proti jeho vôli, zastrašovanie, vydieranie alebo vylúčenie šikanovaného z kolektívu,

i) **fyzickým šikanovaním** je nežiaduci a nechcený fyzický kontakt pre šikanovaného, pri ktorom šikanujúci šikanovaného opakovane bije, udiera, sáče alebo kope do neho, podrážka ho alebo hádže do neho rôzne predmety, skrýva, poškodzuje, privlastňuje si alebo ničí veci šikanovaného,

j) **psychickým šikanovaním** a emocionálnym šikanovaním je ubližovanie negatívnym ovplyvňovaním psychiky, emócií, nálady a duševného rozpoloženia šikanovaného, najmä opakovaným ponižovaním, zosmiešňovaním, zahanbovaním, opovrhovaním, ohováraním v jeho neprítomnosti, rozširovaním nepravdivých informácií alebo urážaním rodinných príslušníkov alebo blízkych osôb,

k) **elektronickým šikanovaním** (ďalej len „**kyberšikanovanie**“) je verbálne, psychické šikanovanie a emocionálne šikanovanie uskutočňované v kybernetickom priestore bez fyzického kontaktu šikanujúceho a šikanovaného prostriedkami informačnej a komunikačnej technológie, ktoré môže mať aj anonymnú povahu a pri ktorom šikanujúci dokáže uskutočniť útoky z rôznych miest, pričom šikanovaný sa o napadnutí nemusí okamžite dozvedieť a nemusí byť schopný identifikovať šikanujúceho; zverejnené informácie, fotografie, audiozáznamy a videozáznamy môžu byť prístupné veľkému počtu osôb a môže byť náročné ich odstrániť z kybernetického priestoru.

2.2. Na účel tejto smernice sa za šikanovanie nepovažuje

a) jednorazový alebo impulzívny prejav násillia alebo agresie medzi žiakmi akútnym neovládnutím emócií, ktoré bezprostredne odznievajú,

b) prejav násilia alebo agresie medzi žiakmi mimo školy, ktorý nevyplýva zo vzťahov medzi žiakmi v škole, okrem kyberšikanovania,

c) nehoda medzi zamestnancom školy a žiakom súvisiaca s výchovnovzdelávacím procesom.

2.3. Šikanovanie môže napíňať skutkovú podstatu trestného činu, kedy môže byť šikanujúci od veku 14 rokov trestne stíhaný najmä za trestný čin :

- a) ublíženia na zdraví,
- b) obmedzovania osobnej slobody,
- c) lúpeže,
- d) vydierania,
- e) hrubého nátlaku,
- f) nátlaku,
- g) porušovania domovej slobody,
- h) sexuálneho násilia,
 - i) sexuálneho zneužívania,
 - j) krádeže,
- k) neoprávneného užívania cudzej veci,
- l) poškodzovania cudzej veci,
- m) nebezpečného vyhrážania
- n) nebezpečného prenasledovania
- o) výroby detskej pornografie,
- p) rozširovania detskej pornografie
- q) prechovávaní detskej pornografie
- r) ohovárania)

2.4. Šikanovanie môže napíňať skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu alebo majetku.

2.5. Skutočnosť, že šikanujúci nie je trestne zodpovedný z dôvodu nízkeho veku, nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody.

2.6. Zamestnanec školy, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie k prevencii a riešeniu šikanovania, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin neprekazenia trestného činu, neoznámenia trestného činu alebo ublíženia na zdraví.

Čl. 3

Prevencia šikanovania

3.1. Pri prevencii šikanovania škola dbá na **vytváranie bezpečného prostredia, v ktorom sa vznik šikanovania aktívne obmedzuje.**

3.2. Pri prevencii šikanovania škola primerane pôsobí na všetkých žiakov, pričom **dôraz kladie na žiakov 1.ročníka.**

3.3. Za prevenciu šikanovania v škole zodpovedá riaditeľka školy, ktorá zabezpečuje činnosti súvisiace s prevenciou šikanovania prostredníctvom školského podporného tímu, činností pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov.

3.4. Prevencia šikanovania sa zabezpečuje najmä:

a) využívaním takého obsahu výchovy a vzdelávania a takých metód a foriem výchovy a vzdelávania, ktoré posilňujú úctu, toleranciu, empatiu a solidaritu žiakov najmä voči sebe navzájom,

b) aktívnym sústavným výchovným pôsobením pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca vrátane prejavu záujmu o problémy žiaka v škole a mimo nej,

c) dlhodobou realizáciou overených preventívnych programov s doplnením o činnosti neformálneho vzdelávania, najmä prednášky, diskusie, organizované školou alebo inými subjektmi a mimoškolskými činnosťami, ktoré posilňujú v žiakoch úctu, toleranciu, empatiu a solidaritu najmä voči sebe navzájom, spoluprácou s rodičmi aktívnym prístupom orgánov školskej samosprávy pri navrhovaní a prerokovaní školského poriadku, školského vzdelávacieho programu a opatrení školy k prevencii šikanovania, spoluprácou školy so zariadeniami poradenstva a prevencie, pričom pri prevencii šikanovania zariadeniami poradenstva a prevencie sa informovaný súhlas zákonného zástupcu nevyžaduje.

4.5. Riaditeľka školy alebo školský podporný tím priebežne informuje zákonných zástupcov o opatreniach školy pri prevencii šikanovania najmä na webovom sídle školy, alebo na triednej schôdzi zákonných zástupcov v škole.

4.6. Riaditeľka školy zodpovedá za systémové aktivity školy pri prevencii šikanovania, v spolupráci so školským podporným tímom rozpracúva opatrenia školy pri prevencii šikanovania, zabezpečuje dôkladný výkon dozoru v priestoroch, kde by k šikanovaniu mohlo dochádzať.

4.7. Riaditeľka školy zabezpečuje vzdelávanie zamestnancov školy v oblasti prevencie a riešenia šikanovania, zverejňuje kontaktné údaje právnických osôb, ktoré sa zaoberajú prevenciou a riešením šikanovania, oboznamuje zamestnancov školy so

spôsobom oznamovania šikanovania a preverovania šikanovania, informuje zamestnancov, žiakov a zákonných zástupcov o postupe pri zistení šikanovania.

Čl. 4

Preverovanie podozrenia zo šikanovania

4.1. Riaditeľka školy poveruje školský podporný tím, ktorý navrhuje a zabezpečuje postup pri riešení šikanovania.

4.2. Riaditeľka školy a školský podporný tím pri preverovaní incidentu, ktorý zahŕňa podozrenie zo šikanovania bez zbytočného odkladu zabezpečí pomoc a ochranu potencionálnemu šikanovanému, zabezpečí, aby v priebehu preverovania nedošlo k ďalšej konfrontácii medzi potencionálnym šikanujúcim a potencionálnym šikanovaným, informuje zákonného zástupcu potencionálneho šikanujúceho, potencionálneho šikanovaného a potenciálnych účastníkov šikanovania, spíše a zaeviduje záznam o incidente a podľa potreby kontaktuje zariadenie poradenstva a prevencie, alebo orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, okresný úrad, ak ide o podozrenie zo spáchania priestupku, alebo políciu, ak ide o podozrenie zo spáchania trestného činu.

4.3. Školský podporný tím pri preverovaní podozrenia zo šikanovania zabezpečí zistenie účastníkov šikanovania a ďalších svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov s účastníkmi šikanovania, uchováva dôkazy o podozrení zo šikanovania v nevyhnutnom rozsahu a počas nevyhnutného času.

Čl. 5

Opatrenia na riešenie šikanovania a nápravu jeho dôsledkov

5.1. Školský podporný tím dbá na bezodkladné riešenie šikanovania podľa tejto smernice.

5.2. Vo vzťahu k šikanujúcemu zabezpečí individuálny rozhovor odborného zamestnanca školského podporného tímu so šikanujúcim s cieľom objasnenia motivácie, sociálneho a rodinného pozadia správania šikanujúceho a určenia ďalšieho postupu, navrhne podľa potreby intervenciu v zariadení poradenstva a prevencie alebo zabezpečí intervenciu prostredníctvom odborného zamestnanca školy, vrátane podporných činností v príslušnej triede a zabezpečí podmienky pre fyzickú a psychickú bezpečnosť žiakov príslušnej triedy, môže podľa potreby uložiť opatrenie vo výchove alebo znížiť stupeň klasifikácie správania žiaka;.

5.3. Vo vzťahu k šikanovanému riaditeľka školy a školský podporný tím zabezpečí podmienky na fyzickú a psychickú bezpečnosť šikanovaného a podľa potreby zabezpečí zdravotné ošetrovanie, zabezpečí šikanovanému bezodkladnú psychologickú

pomoc a podporu, zabezpečí šikanovanému podľa potreby systematickú podporu najmä prostredníctvom zariadenia poradenstva a prevencie, spolupracuje podľa potreby s regionálnym úradom školskej správy alebo s Úradom komisára pre deti.

5.4. Vo vzťahu k účastníkom šikanovania školský podporný tím zabezpečí účastníkom šikanovania podľa potreby individuálnu podporu a poradenstvo, skupinovú intervenciu, zabezpečí skupinové činnosti s cieľom smerovania žiakov k pozitívnym postojom a hodnotám a k rozvíjaniu schopnosti identifikovať sociálnopatologické javy.

Čl. 6

Spolupráca so zákonným zástupcom

6.1. Riaditeľka školy a školský podporný tím pri rozhovore s účastníkmi šikanovania, zákonným zástupcom šikanovaného, šikanujúceho vo veci šikanovania dbá na zachovanie dôvernosti informácií.

6.2. O rozhovore vyhotoví školský podporný tím zápis, z ktorého jedno vyhotovenie odovzdá zákonnému zástupcovi.

Čl. 7

Záverečné ustanovenie

7.1. Postupy a dokumenty školy v oblasti prevencie šikanovania, preverovania šikanovania a riešenia šikanovania sa zverejňujú na webovom sídle školy.

7.2. Porušenie ustanovení tejto smernice bude považované za závažné porušenie školského poriadku a pracovnej disciplíny vyplývajúcej z povinností pedagogických zamestnancov

7.3. Zrušuje sa smernica č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach.

7.4. Táto smernica nadobúda účinnosť 1. marca 2025.